

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

**Yttrande över Valideringsdelegationens slutbetänkande Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)
Diarienummer: U2020/00129/GV**

Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan, ViS, representerar offentliga och privata vuxenutbildare över hela Sverige. ViS har inbjudits att lämna synpunkter på Valideringsdelegationens slutbetänkande Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69).

Bakgrund

Valideringsdelegationen har haft i uppdrag (2015-2019) att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom området *validering*.

Uppdraget har inneburit att forma ett förslag till en nationell strategi och belysa de utvecklingsområden som ska prioriteras, med målet att flera individer skall kunna få sin kompetens validerad, inom utbildning och arbetsliv.

I slutbetänkandet fokuserar delegationen på systemperspektivet och lyfter vikten av reglering, organisering och finansiering för att kunna implementera ett nationellt sammanhållet system för validering.

I slutbetänkandet lämnar delegationen förslag på hur ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering ska kunna införas så att fler personer ska kunna få sitt kunnande kartlagt, bedömt och erkänt. Delegationen beskriver också de konsekvenser ett sådant förslag skulle ha för inblandade aktörer.

Avgränsning i remissvar

Vuxenutbildning i Samverkan kommenterar endast de förslag som rör vuxenutbildningen. Inga synpunkter lämnas på de förslag som är under beredning hos Regeringskansliet.

Kommentarer

Vuxenutbildning i Samverkan ställer sig bakom förslagen om en sammanhållen reglering kring validering. Det är positivt att begreppet "validering" definieras och förtydligas som en *strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av kunnsande som personen besitter oavsett hur det förvärvats*. ViS ställer sig bakom förslaget om en ny förordning med generella bestämmelser för validering.

ViS uttrycker en positiv inställning till att mandatet och ansvaret för validering tydliggöras med en nationell funktion och att regionerna får ett ökat ansvar. Detta kan leda till ökad likvärdighet i Sverige och inom olika områden samt öka möjligheten till validering för många personer, framför allt i områden där många mindre kommuner har ett huvudmannansvar. Dock anser ViS att regionernas ansvar och roll måste förtydligas ytterligare.

För att skapa hållbara och långsiktiga strukturer för validering krävs en långsiktig och flexibel finansiering. Förslaget att ESF ska fungera som finansiering inom projekt i arbetslivet kan fungera men inom den kommunala vuxenutbildningen krävs en finansiering som kan möta och tillgodose den mycket varierande efterfrågan av validering som huvudman möter. En finansiering som kan möta de olika förutsättningar som huvudman möter, från den lilla kommunen till den stora kommunen i Sveriges olika landsdelar.

ViS vill poängtera vikten av kompetensutveckling gällande validering och dess genomförande. ViS tror dock inte på att fylla lärarutbildningen med flera moment utan att kompetensutveckling kan ske via distanskurser inom högskola och universitet. Denna typ av utbildning ska kunna ges till lärare som ännu inte har en pedagogisk utbildning, t.ex. erfarna yrkeslärare som saknar pedagogisk utbildning.

Det är av yttersta vikt att kunskapen hos validanden ökar, både gällande rättigheter och skyldigheter. Information om möjlighet till validering måste öka till allmänheten och kunskapen hos studie- och yrkesvägledare måste öka.

Uppföljning av validering måste stärkas så att statistiskt underlag kan samlas in för att kunna mäta den verkliga effekten av validering.

Ökad tillgång till validering i kommunal vuxenutbildning

Valideringsdelegationen föreslår att kommunernas uppdrag kring validering utökas och förtydligas i skollagen. Skyldighet för kommunen att erbjuda inledande kartläggning inför utbildning och prövning ska förtydligas, och det ska även vara en skyldighet för kommunen att erbjuda elever inom komvux validering. I dagsläget är det inte ett krav att göra detta, förutom inom regional yrkesvux där det är ett krav för att få statsbidrag, och delegationen föreslår därför att det framöver ska vara en rättighet för individen. Utöver detta föreslås även att endast intyg eller betyg ska utfärdas efter en validering, ej annan dokumentation. Detta innebär att dokumentationen efter en validering ges en formell status som bedöms leda till ökad rättssäkerhet, likvärdighet och tilltro till den dokumentation som utfärdas efter en validering. Slutligen föreslås att rektor skall kunna ge betyget E efter validering utan att

eleven gör en prövning, och att det är mot kunskapskraven för betyget E som validering som regel ska göras.

ViS ställer sig generellt positivt till förslagen.

ViS kommenterar fortsättningsvis förslagen utifrån slutbetänkandets avsnitt, avsnitt som är aktuella för verksamheter som ViS företräder.

Förslag i avsnitt 6.5.1, 6.5.2 och 6.5.3

ViS ställer sig positivt till förslagen om *förtydligandet av den validering som sker utanför den kommunala vuxenutbildningen samt att definitionen i skollagen revideras* med ytterligare bestämmelser för hur validering definieras och genomförs.

Förslag i avsnitt 7.5.1, 7.5.2 och 7.5.3

ViS ser positivt på *en tvärgående nationell funktion och ett tydligare mandat för regionerna*. Validering bör bygga på en nationell standard för att skapa långsiktighet och likvärdighet. Under dessa förutsättningar kan resultatet av validering bli mer brett erkänt, vilket ökar rörligheten på arbetsmarknaden. En regional samverkan kan skapa ökad likvärdighet i Sverige, där huvudman har olika förutsättningar för att genomföra en kvalitativ validering. Samverkan kan leda till högre kvalitet, flera genomförda valideringar och en bredare samsyn kring nyttan av validering.

ViS anser att regionerna måste definieras som områden samt att deras mandat och ansvar ytterligare ska förtydligas. Ett regionalt ansvar utan att ha ett starkt formellt mandat är en utmaning för regionerna. Ansvarsfördelningen ska vara glasklar mellan regionen och kommunen som är huvudman för kommunal vuxenutbildning.

Förslag i avsnitt 8.1.1 och 8.2

ViS ställer sig positiva till förslaget som handlar om *grundprincipen att den aktör som initierar validering finansierar valideringen* men förslaget bör ytterligare förtydligas för både utförare och validantens perspektiv.

Syftet med utredningen är att öka antalet valideringar i Sverige. ViS upplever att utredningen inte penetrerat finansiering av valideringen i teoretiska kurser på grundläggande och gymnasial nivå.

Eventuella statsbidrag måste ha en variation och flexibilitet som följer vuxenutbildningens stora variation i volym och form över tid. Finansiering för huvudman måste tydliggöras för att valideringen ska få den genomslagskraft som eftersträvas.

Kommentarer till avsnitt 11.2

Det finns två huvudsakliga valideringsgrupper inom vuxenutbildningen, yrkesverksamma och utlandsfödda. Validerare inom vuxenutbildningen har mest erfarenhet av gruppen

yrkesverksamma i Sverige. Valideraren känner till kontexten i vårddyrket utifrån svensk standard. Utmaningen med *gruppen utlandsfödda* blir att veta vad valideraren skall utgå från. Kartläggningen av den tidigare erfarenheten blir viktig då kontexten i form av yrkeskunskaper men även kulturell och andra yrkesrelaterade aspekter kan skiljas åt mellan olika länder.

När det gäller Vård och omsorg så är det väldigt viktigt att ha grundkunskaper i svenska språket då det handlar om patientsäkerhet, vilket också nämns i utredningen (s. 112). Här kan det vara viktigt att arbeta mer språkintegrerat.

ViS vill poängtera att det är mycket viktigt att få in människor inom vård och omsorg som har andra språkkunskaper än svenska då det gynnar brukaren.

Förslag i avsnitt 11.3.1

ViS anser att det är positivt att *den kommunala vuxenutbildningen är skyldig att erbjuda en inledande kartläggning och vägledning*. Ökad vägledning och inledande kartläggning leder till goda förutsättningar att välja utbildning, göra kloka val och en snabbare utbildningstakt. Dock ställer sig ViS frågande gällande följande perspektiv:

- Ytterligare definition av hur långtgående kommunens skyldigheter i att erbjuda inledande kartläggning behövs.
- Ytterligare definition av hur långtgående individens rättigheter är behövs.
- Definiera skillnaderna mellan den inledande kartläggningen (som idag mestadels sker hos en central antagningsenhet i kommunen) och den fördjupade kartläggning som sker hos den som anordnar utbildningen (egen regi, upphandlad aktör eller aktör inom auktorisation), idag finns en inbyggd distans mellan dessa två kartläggningar.

ViS ser dock stora skillnader mellan huvudmännens storlek och organisation i Sverige men det är lika viktigt att definiera skillnaderna.

- Förslaget kommer att leda till att huvudmän kommer att ta emot en större volym elever som ska genomgå en inledande kartläggning. Om samtliga elever ska träffa studie- och yrkesvägledare skulle förslaget innebära ett stort behov av ytterligare resurser för studie- och yrkesvägledning (samt ett stort behov av flerspråkiga medarbetare som kan genomföra en inledande kartläggning). ViS ser en risk för att förslaget kommer få stora administrativa och ekonomiska konsekvenser för huvudman. För individen kan detta krav förlänga handläggningstiden.

Förslag i avsnitt 11.3.2

ViS ser positivt på förslagen gällande huvudmannens skyldighet att erbjuda elever validering.

ViS delar Valideringsdelegationens bedömning att *ökad samverkan mellan kommuner leder till en mer effektiv hantering av validering*. Förstärkt koppling mellan branschvalidering och validering inom kommunal vuxenutbildning efterfrågas.

Förslag i avsnitt 11.3.3

ViS ser positivt på att eleven har *rätt till ett intyg efter genomförd validering*. ViS påpekar att alla intyg inte är nationellt gångbara i Sverige idag, vilket kan missleda eleven och minska rörligheten på arbetsmarknaden. Utmaningen ligger i att skapa intyg som följer en nationell standard. Ett betyg är alltid nationellt gångbart.

Förslag i avsnitt 11.3.4

ViS ställer sig positiv till *förslaget att rektor ska kunna ge betyg E efter genomförd validering utan provning*. ViS tror att effektiviteten kan öka.

Dock är det viktigt att möjligheten kvarstår för en elev att efter en validering kunna genomgå provning för att på så sätt kunna erhålla ett högre betyg. Vidare är det viktigt att eleven har fortsatt möjlighet till betyg genom provning i andra kurser.

Jonas Jonsson

Ordförande

Vuxenutbildning i Samverkan